

Til
Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

08.06.2016
Deres referanse: 14/1006-

Høringssvar- endring av forskrift om hold av storfe, utsettelse av løsdriftskrav

NOAH er overrasket over at det skal kunne være mulig å lempe på dyrevelferdskrav som økonomisk forhandlingspost i jordbruksforhandlingene. NOAH mener at dyrevelferd aldri skal kunne brukes som salderingspost for at jordbruksforhandlingene skal gå i havn. Målet om utfasing en andel av båsfjøs i 2024, var et resultat av demokratiske baserte forhandlinger mellom interessegruppene. Flere av partene som deltok i forliket er nå utestengt fra å være part i jordbruksforhandlingene. Det er beklagelig at «båsforliket» nå tas ut for å lempes på i forhandlingsfora der dyreverninteressene ikke har en stemme. I tillegg er NOAH sterkt bekymret for at denne dyrevelferdssaken skal gi presedens til å lempe på andre dyrevelferdskrav i kommende års jordbruksforhandlinger.

NOAH viser også til tidligere dialog - da fristen for avvikling av båsfjøs ble opprettholdt til 2034 ved innstilling avgitt 16. april 2008. NOAH ser fortsatt med bekymring på at det ved foreliggende forslag fra i dag og fram til 2034 skal brukes driftsbygninger som ikke har vært restaurert eller modernisert siden 2004. Dette er husdyrrom som allerede har byggestandard tilbake til 1970- og 80- tallet. I 2030 vil de være enda mer uegnet som dyrerom.

Det er bekymringsfullt at halvparten av melken i Norge fortsatt kommer fra de 65 % av driftsbygningene med båsdrift. Vi minner videre om at utfasing av båsfjøs allerede ble fremmet i Stortingsmeldingen nr. 12 om dyrehold og dyrevelferd (2002-2003).¹ I Stortingsmeldingen ble det fremmet å innføre forbud fra 2004 mot bygging og omfattende restaurering av båsfjøs. Jf. høringsbrevet av 20.05.2016 har det derimot «*vist seg at utfasing av båsfjøs ikke har kommet like langt som forventet*». NOAH er undrende til slike tilsynelatende passive utsagn - både i høringsbrevet - og fra mjølkneringa. Dersom ingen forsterkende endringsintensiver eller klare føringer har blitt gitt, så bør det ikke komme som en overraskelse at tiden innhenter løsdriftskravet. Det skal ikke være en sovepute å overlate denne «varme poteten» til innovasjon Norge. Formål til innovasjon Norge er «Innovasjon Norge skal være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet.»²

Dyrevelferdsloven og veilederen til Forskrift om hold av storfe er fundert på de fem friheter.³ Der er *frihet til å utøve normal atferd* - et av punktene. Storfe som utsettes for påkjeningene ved båsdrift har ikke frihet til å utøve normal atferd. I tillegg til at båsdrift ikke oppfyller kravene til Dyrevelferdsloven og Holdforskriften, så har eldre driftsbygninger flere faktorer som er belastende for kuene. Her kan det forekomme bruk av kutrenere, mangelfull bevissthet om forbud mot bruk av kutrenere, bekymringsverdige elektriske anlegg, økt infeksjonstrykk som følge av mangel på vask- og desinfiserbare flater, fukt og kondens, utdatert drenering som kan gi kulde, trekk eller manglende ventilasjon. Med andre ord må flere faktorer som påvirker luftkvalitet, miljø, hygiene og velferd

¹ Stortingsmeldingen nr. 12 om dyrehold og dyrevelferd (2002-2003) under «Mål og tiltak / Storfe kap. 9.6.2.

² Oppdragsbrev fra det kongelige nærings- og fiskeridepartementet referanse 15/5106-8 av 28.01.16

³ Veileder til forskrift om hold av storfe, fastsatt av Mattilsynet juni 2010

diskuteres i tillegg til båsdrift. I eldre norske dyrerom til melkekyr kan for eksempel mangel på moderne vann/vask/spyleinnretning og tilhørende fungerende avløp - være begrensende faktorer for nødvendig rengjøring av dyr (og dyrerom) – etter utegang. Dette selv om kravene til vann, avløp og vaskbare flater overholdes strengt i melkerommet (ren sone). Kyr på bås lever med flere bygningsmessige risikofaktorer som kan påvirke helse og dyrevelferd – i tillegg til mangel på bevegelse.

I den sammenheng er NOAH også bekymret for at gjennomsnittsalderen i landbruket er på 54 år. Dette behandles som en separat utfordring fra båsdrift - og det foreslås ulike tiltak for å senke gjennomsnittsalderen i landbruket.^{4,5} NOAH er bekymret for etterlevelsen for de foreslåtte «*kompenserende tiltak*» ved økt periode med utegangskrav. NOAH foreslår at ønsket om båsdrift tas inn i diskusjonen om forhøyet gjennomsnittsalder i landbruket. Utsettelse av løsdriftskravet kan synes å være kontraproduktivt – og vil bidra til å opprettholde for høy gjennomsnittsalder hos dyreholdere i landbruket. Vedlikehold av løsdriftssystemer og uteareal er ikke bare en salderingspost som investeringsbehov. Dette selv om regelverket stiller krav om at dyra skal være tamme og håndterbare. Det er på det rene at løsdrift og utegangskrav fører til økt merarbeid. Det er for eksempel krevende å opprettholde god hygiene og tråkkfast underlag på utegang – særlig i landsdeler med mye nedbør. Det økte behovet for rengjøring og håndtering ved mosjonskrav og løsdriftskrav kan muligens lede til at det er fristende for enkelte å foretrekke å holde kyrne innendørs på båsene.

Jf. signaler på høringsmøtet den 6. juni, så ønsker NOAH å være delaktig i detaljert utformingen av eventuelle kompenserende tiltak. Men NOAH vil understreke at vi ikke anser at kompenserende tiltak alene vil kunne imøtegå dyrevelferdslovens krav. Bakgrunnen til NOAHs skepsis er at vi allerede ser at gjeldende beite- og mosjonskrav kan synes utfordrende å etterleve. Vi ser med bekymring på at det blir gitt dispensasjoner fra beite/mosjonskrav. Derfor anser vi risikoen å være stor for at dette også kommer til å gjelde eventuelle tilleggskrav. Å sørge for at dispensasjoner ikke blir gitt, og kreve daglig mosjon, vil etter NOAHs syn være et minimum for at eventuelle tiltak skal ha effekt.

Hensikten med å «oppbevare» kuer i bås kan synes å være at de skal skape minst mulig merarbeid. Dette er ikke etisk forenlig med at kuer har en egenverdi. Kuer som har blitt avlet for og holdes for høytytende melkeproduksjon har et sårbart stoffskifte. Derfor er det ekstra viktig at de tilbys et optimalt miljø og frihet til å bevege seg – som kompensasjon for de kroppslige belastningene i høy melkeproduksjon. NOAH anmoder LMD om ikke å åpne for ytterligere utsettelse av avviklingen til bås fjøs.

Med vennlig hilsen

Siri Martinsen, *Sign.*
veterinær / leder

Siri Lervik, *Sign.*
veterinær / politisk rådgiver

⁴ <http://www.nationen.no/landbruk/landbruket-vil-kreve-utdanning-for-a-bli-bonde/>

⁵ <http://www.nationen.no/landbruk/10-prosent-av-bandene-er-under-40-ayr/>